

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ПЛАН ДІЙ ПО БОРОТЬБІ З НЕЮ

Брюханова Т.О., Галузінська Л.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Актуальність. На теперішній час проблема антибіотикорезистентності стає все більш актуальною для сучасної системи охорони здоров'я. У 2018 році Всесвітня організація охорони здоров'я опублікувала перший звіт на основі даних епідеміологічних досліджень, в якому висвітлено сучасний стан проблеми стійкості до протимікробних препаратів та антибіотиків. У звіті зазначається, що більш ніж у 500 000 пацієнтів із бактеріальними інфекціями, що проживають у 22 країнах світу, виявлена антибіотикорезистентність. Оприлюднені дані дозволяють із впевненістю говорити про надзвичайно високі темпи поширення антибіотикорезистентності та нагальну необхідність розробки ефективної стратегії боротьби із нею.

Мета. Проаналізувати дані наукової літератури щодо поширення стійкості патогенних мікроорганізмів до антибактеріальних препаратів та методів і стратегій для вирішення цієї проблеми.

Матеріали і методи. Аналітичний огляд наукової літератури та даних, опублікованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Результати і висновки. Відповідно до даних Глобальної системи по нагляду за стійкістю до протимікробних препаратів (GLASS), найбільш поширені бактеріальні штами, які мають стійкість до антибактеріальних препаратів, в т.ч. – множинну, це *Escherichia coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Staphylococcus aureus* та *Streptococcus pneumoniae*, за ними слідує *Salmonella spp.*, *Mycobacterium tuberculosis*. Серед пацієнтів із підозрою на наявність інфекційного захворювання, стійкість до щонайменше одного з найбільш широко призначуваних антибіотеріальних препаратів в різних країнах варіює в досить широкому діапазоні – від 0 до 82%. Для прикладу, стійкість до пеніциліну – антибіотику, що відноситься до бета-лактамів, який виявляв високу ефективність протягом десятиліть у терапії пневмонії та інших інфекційних захворювань, коливається в діапазоні від 0 до 51%. Не менш загрозлива ситуація склалась для фторхінолонів, зокрема, ципрофлоксацину, який довгий час був препаратом першої лінії терапії при лікуванні інфекцій сечової системи, викликаних кишковою паличкою: на сьогоднішній день стійкість до нього становить 8-65%. Спеціалісти ВООЗ оцінюють поширення антибіотикорезистентності як загрозливу ситуацію системи охорони здоров'я, яка у разі бездіяльності призведе до різкого зростання показників передчасної смертності у пацієнтів із інфекційними патологіями. Крім того, значно ускладнює цю проблему повільні темпи розробки нових антибактеріальних препаратів із принципово новими механізмами дії, які могли б стати препаратами резерву. Зважаючи на пандемічні темпи поширення антибіотикорезистентності у світі, у 2019 році ВООЗ запустила глобальну кампанію, спрямовану на зниження темпів поширення стійкості до протимікробних препаратів – AWaRe (Access, Watch and Reserve – Доступ, Спостереження та Резерв). AWaRe – список основних лікарських засобів, які класифіковані на три групи для оптимізації антибіотикотерапії та, відповідно, стримування темпів поширення резистентності. Дана стратегія передбачає, що для терапії інфекційних захворювань необхідно використовувати в препарати із групи «Access» (мета програми – збільшити їх використання до 60% клінічних випадків), які мають вузький спектр протимікробної активності, а отже їх використання пригнічує ріст антибіотикорезистентності, через зменшення використання препаратів із груп «Watch» та «Reserve», які мають широкий спектр активності та до яких швидше формується стійкість мікроорганізмів, що унеможливорює їх використання як препаратів резерву. Таким чином, на теперішній час ріст стійкості до протимікробних препаратів визнається спеціалістами ВООЗ як невидима пандемія та надзвичайно загрозлива ситуація для системи охорони здоров'я, а отже, потребує невідкладного впровадження стратегії, що спрямована на пригнічення поширення резистентності.